Teksti ja kuvat: **Matti Tuomisto**

Vas. Minna Varjonen haastattelee illan taiteilijaa Jorma Hynnistä suorassa netti-tv-lähetyksessä. Ylää kenraaliharjoitus TFO:n omassa netti-tv-studiossa Turun konserttitalossa.

Filharmonikot musisoi Turkua maailmankartalle

Turun Filharmoninen Orkesteri tavoittaa Internet-konserteillaan yleisöä jo 170 maasta ja saariryhmästä. Myös **Jorma Hynnisen** upea 70-vuotisjuhlakonsertti välitettiin nettiin Turun konserttitalosta.

Jo konserttipäivän aamuna käy Turun konserttitalon studiohuoneessa kuhina. Paikalla on illan Internet-konsertin tiimi, joka pitää omaa kenraaliharjoitustaan samaan aikaan kun **Juha Kankaan** johtama Turun Filharmonikot pitää omaansa konserttisalissa.

Ilmassa on jännitystä, sillä tänään on Turussa juhlapäivä: **Jorma Hynninen** laulaa 70-vuotisjuhlakonsertissaan kantaesityksenä **Kimmo Hakolan** *Kivi-laulut* sekä **Johannes Brahmsin** *Neljä vakavaa laulua op. 121*.

Opiskelijat tulessa illan suorassa

Turun filharmonikoiden toimiston väki on intendentti **Marja-Liisa Lieppisen** johdolla alusta pitäen mukana valmistelemassa Internet-tuotantoja. Oma porukka vastaa myös partituurin luvusta suorissa lähetyksissä, samoin äänestä ja valoista.

Kuvaustiimin jäseninä on Turun aikuiskoulutuskeskuksen mediatoimittajalinjan opiskelijoita. Juuri tänään mukana on suoran lähetyksen tekemisessä neljä ensikertalaista.

Netti-tv -lähetyksen tuottaja **Esa Silander**, joka on koulutuslinjan vastaava opettaja, on sen sijaan kaikissa mahdollisissa liemissä keitetty tv-ammattilainen, joka on kantanut vastuuta mm. Ateenan ja Pekingin olympialaisten televisioinneista. Silanderin kokemus antaa varmuutta koko tiimiin.

"Kuvakäsikirjoitus valmistetaan partituurin lukijan kanssa. Ohjauksessa huomioidaan sooloja, eri soitinryhmiä, solisti, kapellimestari. Valmiiksi ohjelmoituja kuvia laitteissa on noin 70", keväällä linjalta valmistunut illan lähetyksen ohjaaja Arttu Lehtovaara toteaa.

Komentoketju toimii kuin aidossa tv-tuotannossa ikään:

"Partituurinlukija kertoo seuraavan kuvan, jonka ohjaajana toistan kameramiehelle. Tämä hakee kuvan valmiiksi, ja miksaaja siirtää sen jonoon. Kuvia korjaillaan vielä vauhdissa, kun lavalla tapahtuu jotakin liikehdintää", Lehtovaara kertoo.

"Pitkä komentoketju edellyttää suurta kurinalaisuutta, jotta ajoitukset onnistuvat partituuriin merkityllä tavalla."

Enemmän kuin pelkkä konserttilähetys

Live-konserttien lähettäminen Turusta alkoi keväällä 2010. Mediakoulutuksen ohella kumppanina on alusta alkaen ollut ouluilainen eConcerthouse, jonka vetäjä on säveltäjä **Ilmari Mäenpää**.

Kun perustoiminnot saatiin "hanskaan", ryhdyttiin miettimään, miten palvelusta voisi tehdä ainutlaatuisen. Mitä muuta voitaisiin tarjota yleisölle kuin pelkkä virtuaalinen konserttikokemus. Syksyyn 2011 tultaessa on päästy jo pitkälle.

"Nettiyleisö pääsee kulissien taakse. Jorma Hynnistä haastatellaan suorassa lähetyksessä ennen konsertin alkua. Katselijat näkevät takatilojen puolelta, kun orkesteri menee sisään. Se myös näki taannoin, millä tavoin temperamentikas venezuelalainen kapellimestari tuuletti käsi pystyssä onnistuneen esityksen jälkeen...", Esa Silander hymyilee.

"Nuori yleisö lähtisi avatar-hahmoina virtuaaliseen taloon..."

Tiivistä tunnelmaa Turun konserttitalossa 15.9., vas. intendentti Marja-Liisa Lieppinen, tuottaja Esa Silander ja apulaisintendentti Tuulikki Lehtinen sekä oikealla keskustelemassa Ilmari Mäenpää ja TFO:n valo- ja äänimestari Eerik Hovi.

"Muita lisiä ovat esimerkiksi musiikilliset postikortit, joissa musiikin rinnalla tarjoillaan näkymiä Turkuun."

Konsertin aikana yleisöllä on mahdollisuus keskustella esityksestä Facebookissa. Interaktiivisuus tuo uutta mielenkiintoa konsertin seuraamiseen.

Avatar-hahmoina virtuaaliseen taloon

Ilmari Mäenpään perustaman eConcerthousen missiona on klassisen musiikin välittäminen verkossa kaikkialle maailmaan. Hänelle toimiva tekniikka on välttämättömyys mutta ei itsetarkoitus. Eihän puhelimen käyttäjääkään kiinnosta prosessorit vaan se että puhe kuuluu ja välittyy autenttisena.

"Fokus on sisällöissä, ja meidän kohdalla sisältönä on klassinen musiikki", Mäenpää toteaa ja perustelee:

"Turun filharmonikot on erittäin korkeatasoinen ja motivoitunut orkesteri, joka ansaitsee tulla nähdyksi ja kuulluksi kaikkialla Suomessa ja myös Suomen rajojen ulkopuolella."

Mäenpään visioissa kajastaa virtuaalinen konserttitalo kirjastoineen, kahviloineen ja soittajatapaamisineen. Hän haluaisikin kehittää palveluaan 3D-pelimaailman suuntaan. Suurimpana haaveena on nuorison motivointi.

"Oulussa on kovaa peliosaamista, mutta kehitystyö kysyy valitettavan paljon resursseja. Satsaus kuitenkin kannattaisi, sillä pelin kaltaiset ratkaisut toisivat mukaan nuorta yleisöä, joka lähtisi omissa avatar-hahmoissaan seikkailemaan virtuaaliseen taloon, tapaamaan ystäviään tai tutustumaan soitinvarastoon."

Menestyksen ehtona tasokas kuva ja ääni

eConcerthousen tavoitteena on yltää mahdollisimman korkeatasoiseen kuvaan ja ääneen mahdollisimman kevein teknisin ratkaisuin.

Kuvaus tehdään salissa neljällä kiinteällä saliin sijoitetulla robottikameralla, joita täydentää nykyisin kapellimestaria edestä kuvaava kiinteä kamera.

Äänipuolella käytettiin alkuvaiheessa konsulttina Editroomin kokenutta **Enno Mäemetsiä**. Hänen kanssaan etsittiin parhaita mikrofonipaikkoja. Mäemetsin suosituksesta hankittiin myös muutama uusi mikrofoni.

Sittemmin salin mikrofoniasetuksista on vastannut Turun konserttitalon oma ääni- ja valomestari **Eerik Hovi**.

"Hynnisen juhlakonsertissa on lavalla 18 mikrofonia. Kussakin konsertissa ratkaisu tehdään yksilöllisesti aina teosten mukaan. Musiikki pitää kuulla kokonaan läpi ennen kuin mikitystä voi edes ajatella", Eerik Hovi kertoo.

Joustavat tekijänoikeudet projektin ehtona

Nettilähetysten aloittaminen ei olisi ollut mahdollista ilman täysin uuden tyyppistä sopimusta tekijänoikeuksista. Tässä Turun filharmonikot on yksi edelläkävijöistä Suomessa.

"Lähdimme neuvottelemaan sopimuksen sisällöstä kaupungin ja muusikoiden välillä 2007 ja seuraavana vuonna se saatiinkin sitten solmittua. Päätimme huopua perinteisestä pistejärjestelmästä, koska se ei pystynyt ottamaan huomioon uusia musiikin tallennus- ja lähetystapoja", intendentti Marja-Liisa Lieppinen kertoo.

"Korvauksena luovuttamistaan tekijänoikeuksista muusikot saavat kuukausipalkasta laskettavan prosenttiosuuden mukaisen erilliskorvauksen, joka nousee asteittain 12 prosenttiin. Määräaikainen sopimus on voimassa vuoden 2013 loppuun saakka."

Uusi sopimusmalli tuo joustoa ja antaa mahdollisuuden reagoida nopeasti – nyt orkesteri voi myydä soittoaan tilaisuuden tullen vaikka elokuvamusiikiksi.

"Orkesteri voi nyt myös johtaa omaa globaalia julkisuuttaan ja toimia riippumatta isoista radio- ja tv-yhtiöistä. Tässä Turun filharmonikot seuraa yhtä aikamme megatrendiä."

Luvut puhuvat puolestaan: viime kesän loppuun mennessä nettikonsertteihin oli tehty yli 40 000 käyntiä 170 maasta ja saariryhmästä. Yksittäisiä kuuntelijoita arvellaan olleen noin 80 000.

Nettikonsertit tavoittavat myös ryhmiä, joka esimerkiksi fyysisten esteiden vuoksi ei pysty saapumaan paikalle. "Itsenäisyyspäivän juhlakonserttia saattoi seurata eri vanhainkodeissa ja palvelutaloissa skriimiltä yhdessä muiden asukkaiden kanssa", Lieppinen kertoo.

Elämys konserttisalissa ja Internet-arkistossa

Kuuntelin iltakonsertin 15. syyskuuta sekä paikan päällä Turussa että sittemmin TFO:n konserttiarkistosta.

Konsertti oli vaikuttava: Juha Kangas innosti orkesterin etenkin jälkipuoliskolla huippusuoritukseen. Beethovenin 4. sinfonia sai huiman tunnevoimaisena ja intensiivisenä sykkivän, väkevän tulkinnan.

Jorma Hynninen hämmästytti upealla baritonillaan aluksi Kimmo Hakolan varsin naivistiseen tyyliin kirjoittamissa Kivi-lauluissa. Brahmsin Neljässä vakavassa laulussa Hynninen oli osaamisensa ydinalueella: hänestä huokui syvä vakaumus, voima ja usko – ja kaiken pohjavireenä kunnioitus musiikkia kohtaan.

Yleisö palkitsi Jorma Hynnisen kunnioittamalla suurta taiteilijaa seisaallaan.

Kun kolme viikkoa myöhemmin katson samaa konserttia Turun filharmonikoiden nettiarkistosta, muistot heräävät henkiin. Mutta enemmänkin: näen Juha Kankaan intensiivisen katseen, Hynnisen veistoksellisen ylvään olemuksen, orkesterin muusikoiden innostuneisuuden Beethovenin sykkivissä rytmeissä.

Turun filharmonikoiden, Turun aikuiskoulutuskeskuksen ja eConcerthousen yhteistyöhanke on hatunnoston arvoinen. ■

Rondo | - | Numero: 11/2011 | Sivut: 44–45